



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 677/2018-72

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. decembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Stredoslovenská distribučná, a. s., Pri Rajčianke 2927/8, Žilina, zastúpenej AKMG, s. r. o., Dolná 6A, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Martina Filipová, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 19 Cb 173/2014 z 8. decembra 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13 Cob 37/2018 z 19. septembra 2018, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Stredoslovenská distribučná, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. novembra 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Stredoslovenská distribučná, a. s., Pri Rajčianke 2927/8, Žilina (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 19 Cb 173/2014 z 8. decembra 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 13 Cob 37/2018 z 19. septembra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), ako výrobca elektrickej energie uzavrela 19. augusta 2010 so sťažovateľom ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o pripojení zariadenia odberateľa – výrobcu do distribučnej sústavy na odberné miesto [REDAKOVANÉ] (ďalej len „zmluva o pripojení“).

Dňa 11. júla 2013 Úrad pre reguláciu sieťových odvetví vydal vyhlášku č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike (ďalej len „vyhláška č. 221/2013 Z. z.“). Táto vyhláška „pre výrobcov elektriny zaviedla novú platbu za prístup do distribučnej sústavy, ktorá sa uplatňuje od 01. 01. 2014..

Výška platby za prístup do distribučnej sústavy sa určovala podľa cenového rozhodnutia Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 0024/2014/E zo dňa 28. 11. 2013.

Vyššie označené rozhodnutie Úradu pre reguláciu sieťových odvetví sa vzťahuje na obdobie, ktoré pokrýva úhradu platby Žalobcom uplatnenú v žalobnom návrhu na vydanie bezdôvodného obohatenia.“.

Sťažovateľ poukazuje na nález sp. zn. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016, ktorým ústavný súd rozhodol, že ustanovenie § 26 ods. 23 v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ vyhlášky č. 221/2013 Z. z., nie je v súlade s čl. 13 ods. 1 písm. a) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 123 ústavy a v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vo zvyšnej časti návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky nevyhoviel.

Žalobca sa následne domáhal žalobou doručenou okresnému súdu proti sťažovateľovi nároku na zaplatenie sumy 1 738,49 € s príslušenstvom z titulu vydania bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v zaplatenom poplatku za prístup.

Okresný súd rozhodol napadnutým rozsudkom č. k. 19 Cb 173/2014-423 z 8. decembra 2017 tak, že sťažovateľa zaviazal zaplatiť sumu 1 738,49 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 1 738,49 € od 11. novembra 2014 do zaplatenia. Žalobu v časti o zaplatenie úroku z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 1 738,49 € od 22. apríla 2014 do 10. novembra 2014 zamietol. Žalobcovi zároveň priznal nárok na náhradu trov konania proti sťažovateľovi v rozsahu 100 %.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že v prvom a treťom výroku rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľ uvádza, že proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie. K súbežnému podaniu dovolania a sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sťažovateľ uvádza:

«Vzhľadom k tomu, že napadnutý výrok Krajského súdu v Žiline o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, dovolanie je v zmysle § 422 ods. 1 písm. a) CSP neprípustné.

Zároveň, ustálená judikatúra Ústavného súdu SR zastáva taký právny názor v zmysle ktorého platí, že „V prípade podania dovolania a súbežne podanej ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí najvyššieho súdu o dovolaní a lehota na podanie takej sťažnosti bude považovaná za zachovanú vo vzťahu k predchádzajúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípade, ak bola podaná v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu“ (Uznesenie ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 1/2016-15 z 12. 01. 2016).

Zároveň je však potrebné upozorniť na to, že právny názor Ústavného súdu SR sa v otázke plynutia dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti vyvíja a formuje d'alsie pravidlá pričom podľa názoru Ústavného súdu SR „na zachovanie lehoty na podanie sťažnosti podľa

čl. 127 ods. 1 ústavy sa nemožno spoliehať vtedy, ak už samotná právna úprava podporená i stabilnou súdnou rozhodovacou praxou dovolanie proti jednoznačne typovo vymedzenej skupine odvolacích rozhodnutí explicitne vylučuje, a konaním o podanom dovolaní (hoci len v štádiu skúmania jeho procesnej prípustnosti) by dovolací súd postupoval ultra vires“ (Uznesenie ÚS SR, sp. zn.: III. ÚS SR 516/2013)»

Následne sťažovateľ predstavuje svoju konkrétnu argumentáciu týkajúcu sa veci samej a uvádza, že *„základný rozpor v oblasti právneho posúdenia prejednávaneho sporu je určenie právneho titulu na základe ktorého si výrobca elektriny s našou spoločnosťou v postavení prevádzkovateľa distribučnej sústavy... dohodol prístup do distribučnej sústavy“* a tiež posúdenie toho, či nález sp. zn. PL. ÚS 17/2014 má účinky ex tunc alebo ex nunc. Sťažovateľ namieta, že napadnutým rozsudkom krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu *„k porušeniu základných práv a slobôd našej spoločnosti, pričom ich rozhodnutia neboli riadne odôvodnené a zjavne neaplikovali relevantné právne normy na súdený prípad“*.

Sťažovateľ spochybňuje právny záver konajúcich súdov, podľa ktorého právny vzťah medzi sťažovateľom a žalobcom vznikol za účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 251/2012 Z. z.“). Podľa sťažovateľa tento právny záver je nesprávny, keďže predmetný právny vzťah vznikol za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 656/2004 Z. z.“), preto okresný súd *„mal pri skúmaní existencie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy vychádzať a priori zo zákona č. 656/2004 Z. z... a nie z neskoršieho zákona č. 251/2012 Z. z...“*.

Sťažovateľ poukazuje na relevantné ustanovenia zákona č. 656/2004 Z. z. a uvádza:

«Vzhľadom na vyššie uvedené máme za to, že Žalobca a naša spoločnosť majú uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy PDS (teda našej spoločnosti), na základe ktorej naša spoločnosť fakturovala Žalobcovi platbu za prístup do distribučnej sústavy, a teda nie je možné prijať právny názor o bezdôvodnom obohatení. Sme

presvedčení, že v súlade s vyššie prezentovaným logickým výkladom relevantných právnych noriem zákona č. 656/2004 Z. z... nemá tvrdenie odvolacieho súdu oporu v spomínanom zákone.

Až po zodpovedaní toho, či v čase uzatvorenia Zmluvy o pripojení došlo aj k uzatvoreniu zmluvy o prístupe do sústavy, je možné pristúpiť k tomu, či je potrebné takýto zmluvný vzťah dávať do súladu s novou právnou úpravou alebo nie, nakoľko, ako vyplýva z § 96 zákona č. 251/2012 Z. z..., zmluvy uzatvorené podľa doterajších predpisov zostávajú v platnosti, pričom len tie zmluvy, ktorých ustanovenia sú v rozpore s týmto zákonom, sú účastníci zmlúv povinní uviesť do súladu s týmto zákonom do 31. decembra 2012...

Medzi základné zmluvné typy, ktoré upravuje zákon č. 251/2012 Z. z., patrí aj Zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny (§ 26 ods. 5) - tento zmluvný typ upravuje záväzok prevádzkovateľa distribučnej sústavy (teda aj našej spoločnosti) i) rezervovať dohodnutú distribučnú kapacitu, ii) umožniť prístup do sústavy, iii) prepraviť elektrinu účastníkovi trhu.

Z pojmového hľadiska je možné uviesť, že zmluva, ktorá je upravená v § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z..., v sebe zahŕňa dojednanie o prístupe a dojednanie o distribúcii elektriny. Pokiaľ ide o distribúciu elektriny, zákon č. 251/2012 Z. z... tento pojem vysvetľuje v § 2 písm. b) bod 4 tak, že „distribúciou elektriny sa rozumie preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia na účel jej prepravy odberateľom elektriny“. Predchádzajúca právna úprava pojem distribúcia definovala v § 2 písm. b) bod 7 tak, že „distribúciou elektriny sa rozumie preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia.“ Pri komparácii oboch definícií je zrejmé, že zákon č. 251/2012 Z. z... dopĺňa definíciu z predchádzajúceho právneho predpisu o určenie subjektu, v prospech ktorého sa distribúcia vykoná.

Pokiaľ ide o podstatné náležitosti zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, Krajský súd v Žiline sa mal vo svojom rozsudku vysporiadať s jednotlivými pojmami a následne zhodnotiť, či je vôbec možné, aby tento typ zmluvy uzatvoril Žalobca ako výrobca elektriny s našou spoločnosťou. Krajský súd v Žiline uvedené len prezumoval, čo vyplýva napr. z ods. 30 Rozsudku KS ZA, v ktorom sa uvádza: „(...) vo vzťahu k vyššie uvedeným odvolacím dôvodom žalovaného je potrebné zvýrazniť to, že v prejednávanom prípade bolo podstatné vyriešiť právnu otázku a to, či medzi stranami

sporu existuje obchodno-právny vzťah založený zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny...

Krajskému súdu v Žiline sme poskytli rozsiahlu právnu argumentáciu ohľadom podstatných náležitostí zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny ako aj relevantné dôvody nemožnosti uzatvorenia tejto zmluvy medzi PDS a výrobcou elektriny majúce svoj základ v príslušných ustanoveniach právnych predpisov rôznej právnej sily...

... máme za to, že na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, ako aj na základe rámcovej distribučnej zmluvy prevádzkovateľ distribučnej sústavy zabezpečuje distribúciu pre odberateľa elektriny a nie pre výrobcu. V súdnom konaní sme uviedli, že v súdenom prípade naša spoločnosť zabezpečuje distribúciu elektriny pre Žalobcu práve prostredníctvom rámcovej distribučnej zmluvy uzatvorenej s dodávateľom SSE, a. s., avšak distribúcia je zabezpečená pre Žalobcu ako odberateľa a nie ako výrobcu, nakoľko výrobca nemá právo na distribúciu. S poukazom na uvedené máme za to, že naša spoločnosť zabezpečuje distribúciu Žalobcovi, avšak, vždy a výlučne tak môže robiť len v rámci jeho postavenia odberateľa.

... Vzhľadom na nami namietanú nemožnosť uzatvorenia zmluvy podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. medzi našou spoločnosťou a Žalobcom ako výrobcou elektrickej energie, bolo povinnosťou súdu sa s našimi argumentmi vysporiadať.»

Následne sťažovateľ uvádza ďalšie námietky a poukazuje na pojem distribučná kapacita:

«Ďalším právnym argumentom vylučujúcim uzatvorenie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny medzi našou spoločnosťou a Žalobcom ako výrobcou elektrickej energie je pojem „distribučná kapacita“ a dohoda o nej...

... máme za to, že maximálna rezervovaná kapacita nielenže súvisí s pojmom prístup do distribučnej sústavy, ale dojednaním výšky maximálnej rezervovanej kapacity a využívaním takto dojednanej maximálnej rezervovanej kapacity je dojednaný aj prístup do distribučnej sústavy výrobcovi elektrickej energie.

Pokiaľ ide o pojem „distribučná kapacita“, z citovaných častí Vyhlášky č. 221/2013 je zrejmé, že ide o rezervovanú kapacitu pre odberateľa a nie pre výrobcu. Pokiaľ zákon č. 251/2012 Z. z. v § 26 ods. 5 hovorí o dohodnutej distribučnej kapacite, uvádzame,

že výrobcovia elektriny si rezervovanú kapacitu neobjednávajú, čo vyplýva z § 26 ods. 23 Vyhlášky č. 221/2013 Z. z... Uvedené nasvedčuje tomu, že distribučná kapacita uvádzaná v § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. je dohadovaná práve s odberateľmi a nie výrobcami.

Len pre úplnosť uvádzame, že Žalobca uhradil platbu za prístup do distribučnej sústavy, a to ešte pred tým, ako Vyhláška o cenovej regulácii určila spôsob platby za prístup do distribučnej sústavy výrobcom, a to práve preto, že tieto platby uhradili ako odberateľ elektrickej energie a na základe faktúr, ktoré reflektovali práve na dojednanú distribučnú kapacitu.

Máme za to, že výrobca nie je účastníkom zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, a teda prostredníctvom nej si nemôže dohodnúť žiadnu prepravu ním vyrobenej elektriny ku koncovému odberateľovi. Ak by aj naša spoločnosť chcela uzatvoriť s akýmkoľvek výrobcom (teda nie len so Žalobcami) zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, táto zmluva by musela byť neplatná, nakoľko by bola v rozpore s kogentnými právnymi predpismi.

Na základe vyššie prezentovaného právneho výkladu pojmu „distribučná kapacita“ a pojmu „distribúcia“ máme za to, že naša spoločnosť nemohla už existujúcu zmluvu o pripojení (ktorá v sebe subsumuje zmluvu o prístupe) dať do súladu s § 26 zákona č. 251/2012 Z. z..., ktorý upravuje základné zmluvné vzťahy na trhu s elektrinou, nakoľko tieto zmluvné typy upravujú odlišné práva a povinnosti účastníkov zmluvy, pričom aj jednotliví účastníci takýchto zmlúv sú odlišní od účastníkov tohto súdneho konania.

Vyššie uvedené argumenty sme Krajskému súdu v Žiline v rámci nášho právneho posúdenia uviedli, avšak, Odvolací súd sa s nimi vôbec nevysporiadal.»

Sťažovateľ ďalej uvádza:

«Zároveň sme Krajský súd v Žiline upozornili na to, že spomínaný § 26 zákona č. 251/2012 Z. z... upravuje základné zmluvné vzťahy na trhu s elektrinou a poukázali sme na nasledovný výklad pojmu „základné zmluvné vzťahy“...

Jazykovým výkladom slovného spojenia „základné zmluvné vzťahy na trhu s elektrinou“ je možné dospieť k záveru, že ide o hlavné zmluvné vzťahy, avšak nie o jediné či výlučné zmluvné vzťahy na trhu s elektrinou. Jazykový výklad pripúšťa aj iné zmluvné

vzťahy na trhu s elektrinou, ktoré zákon č. 251/2012 Z. z... bližšie neupravuje, a teda neupravuje ich podstatné náležitosti tak ako v § 26.

Máme za to, že takýmto zmluvným vzťahom, ktorý nie je upravený ako zmluvný typ v § 26, je práve zmluva o prístupe do sústavy, ktorú samotný zákon č. 251/2012 Z. z... pripúšťa, nakoľko ju radí medzi práva výrobcu elektriny uvedené v § 27 ods. 1 spomínaného zákona.

Máme za to, že pokiaľ zákon nepriznáva právo výrobcovi elektriny na distribúciu elektriny, nemôže mu zároveň priznať právo (ukladať povinnosť) uzatvoriť takú zmluvu, predmetom ktorej bude právo, na ktoré výrobca zo zákona nie je oprávnený...

V nadväznosti na vyššie prezentovaný právny stav sme v Odvolaní voči Rozsudku OS ZA namietali tú skutočnosť, že OS ZA v rámci odôvodnenia rozsudku vôbec nerozlišoval rozdielne postavenie výrobcu elektriny a odberateľa elektriny.

... vymedzený právny rámec zmluvných vzťahov, práv a povinností jednotlivých účastníkov trhu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., ako aj v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z. sme odprezentovali odvolaciemu súdu, avšak, z jeho strany nebolo doposiaľ vysvetlené,

a) prečo Pravidlá trhu v § 7 spájajú distribúciu elektriny s odberateľom a nie výrobcom,

b) prečo zákon č. 656/2004 Z. z... v § 29 ods. 1 písm. b) spája odberateľa s právom na uzatvorenie zmluvy o distribúcii, pričom rovnaké právo výrobcu na distribúciu elektriny v spomínanom zákone úplne absentuje,

c) prečo zákon č. 251/2012 Z. z... v § 35 ods. 1 písm. b) priznáva právo na uzatvorenie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny odberateľovi elektriny, pričom rovnaké právo výrobcu elektriny úplne absentuje

d) prečo zákon č. 251/2012 Z. z. v § 27 ods. 1) písm. b) priznáva výrobcovi elektriny právo uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy, avšak nie právo uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcie elektriny!

... Výrobca elektriny nemôže vykonávať distribúciu elektriny, nakoľko v zmysle § 2 písm. b) bod 4 v spojení s § 3 písm. b) bod 3 zákona č. 251/2012 Z. z. môže distribúciu elektriny vykonávať len prevádzkovateľ distribučnej sústavy. Výrobca je oprávnený len na výrobu elektriny...

Preto, ak by si mal výrobca elektriny zabezpečiť prepravu ním vyrobenej elektriny ku konkrétnemu koncovému odberateľovi elektriny, bolo by nevyhnutné, aby (i) výrobca elektriny bol zmluvne dohodnutý s koncovým odberateľom elektriny, že práve jemu bude dodaná elektrina vyrobená výrobcom a zároveň (ii) výrobca elektriny by musel byť zmluvne dohodnutý s prevádzkovateľom distribučnej sústavy (teda našou spoločnosťou) na zabezpečení distribúcie elektriny vyrobenej týmto výrobcom ku koncovému odberateľovi, no v neposlednom rade (iii) by musel byť zároveň prevádzkovateľ distribučnej sústavy zmluvne dohodnutý s konkrétnym (výrobcom určeným) odberateľom elektriny na distribúcii elektriny vyrobenej týmto výrobcom...

Absencia posúdenia možnosti uzatvorenia zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny výrobcom viedla Krajský súd v Žiline k slepému prevzatíu právneho názoru Ústavného súdu SR vyjadrenému v Náleze sp. zn.: PL. ÚS 17/2014 zo dňa 22. 06. 2016 o tom, že jediným právnym základom oprávňujúcim našu spoločnosť k fakturácii poplatku za prístup výrobcu do distribučnej sústavy je zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny.

Ako prvé je potrebné uviesť, že Ústavný súd Slovenskej republiky posudzoval otázku nesúladu označených ustanovení vyhlášky Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 221/2013 Z. z. o cenovej regulácii okrem iných so zákonom č. 251/2012 Z. z... Je teda zrejmé, že právna úprava obsiahnutá v zákone 656/2004 Z. z..., a túto považujeme za rozhodnú, nebola Ústavným súdom SR vôbec posudzovaná, a teda máme za to, že Ústavný súd SR sa vôbec nevyjadril k otázke zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy v kontexte zákona č. 656/2004 Z. z..., rovnako tak neposudzoval a nevyjadril sa k otázke podstatných náležitostí takejto zmluvy v zmysle tohto zákona a ani neposudzoval a nevyjadril sa k otázke formy takejto zmluvy v zmysle tohto zákona...

Vzhľadom na aplikáciu nesprávnej právnej normy si Okresný súd Žilina osvojil závery Ústavného súdu SR vyjadrené v Náleze, dôsledkom čoho je, že konajúci súd úplne opomenul tú skutočnosť, že v čase uzatvárania zmluvy o pripojení bolo povinnosťou výrobcu elektriny a nie fakultatívnou možnosťou (právom) výrobcu elektriny, tak ako to uvádza OS ZA, uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy. Ide presne o opačnú situáciu, z ktorej vychádzal tak Ústavný súd SR, ako aj Okresný súd Žilina. Na túto skutočnosť sme v Odvolaní voči Rozsudku OS ZA upozornili Krajský súd v Žiline, avšak, Krajský súd

v Žiline len konštatoval, že: „Ani ďalší odvolací dôvod nebol relevantný, ktorým poukazoval na to, že Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sa zaoberal ustanoveniami zákona č. 251/2012 Z. z. a nie zákonnou úpravou č. 656/2004 Z. z., ktorú považoval žalovaný za rozhodnú, čo podľa názoru krajského súdu nebolo správne, keďže na daný prípad bolo potrebné aplikovať ustanovenia zákona č. 251/2012 Z. z. a nie ustanovenia zákona č. 656/2004 Z. z...“

Pokiaľ však ide o právny názor Ústavného súdu SR vyjadrený v Náleze PL. ÚS 17/2014, že jediným právnym titulom oprávňujúcim našu spoločnosť vyberať od výrobcov platby za prístup do distribučnej sústavy je uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, tento nemá oporu ani v príslušných ustanoveniach zákona č. 251/2012 Z. z., v príslušných ustanoveniach Pravidiel trhu a ani v prameňoch práva Európskej únie.»

Sťažovateľ následne podrobne analyzuje právnu úpravu Európskej únie v oblasti energetiky – ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a tiež judikatúru Súdneho dvora Európskej únie a uvádza:

„Právnym názorom Ústavného súdu SR vyjadreným v Náleze PL. ÚS 17/2014 Ústavný súd SR poskytol výklad pojmu prístupu výrobcu do distribučnej sústavy takým spôsobom, že prístup spojil s distribúciou a distribučnou kapacitou, čím úplne znemožnil prístup pre výrobcov elektrickej energie do distribučnej sústavy. Dôsledná aplikácia tohto právneho názoru bude mať za následok to, že Slovenská republika, ako adresát označených smerníc, nezabezpečila otvorený vnútorný trh s elektrinou a diskriminovala výrobcov elektriny od ostatných užívateľov trhu. Vážnosť situácie je potvrdená veľkým počtom žalôb podávaných výrobcami elektrickej energie na distribučné spoločnosti (teda nie len na našu spoločnosť), ktoré je možné kvantifikovať už na stovky. Žiaden výrobca a žiadna distribučná spoločnosť, ktorá pôsobí na území Slovenska, nemôže predložiť zmluvu, ktorú Ústavný súd SR v Náleze označil za jediný právny základ vyberania poplatku za prístup výrobcu do sústavy.

V súdnom konaní sme súdu prvej inštancie, ako aj odvolaciemu súdu poskytli právnu argumentáciu, ktorá potvrdzuje náš názor ohľadom nemožnosti výrobcu uzatvoriť s PDS (teda našou spoločnosťou) zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Avšak, konajúce súdy sa našou argumentáciou vôbec nezaoberali. Svoje skúmanie zamerali výlučne na existenciu či neexistenciu zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny.

... rozpor s hmotným právom vidíme najmä v tom, že Ústavný súd SR nerozlišoval zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny (§ 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z.) a zmluvu o prístupe do sústavy (§ 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z.), čím založil úplne iný právny stav, aký sa nachádza v hmotnom práve. Nerozlišovanie týchto zmluvných typov má za následok, že všeobecné súdy v súdnych konaniach spájajú pojem prístup do distribučnej sústavy s právom na distribúciu, čo je pre výrobcu z povahy veci vylúčené a je to v rozpore s právami a povinnosťami Výrobcu podľa zákona č. 656/2004 Z. z... ako aj podľa súčasne platného zákona č. 251/2012 Z. z...

Zhrnúc uvedené, Krajský súd v Žiline v napádanom rozsudku neriešil nami nastolenú právnu otázku týkajúcu sa posúdenia možnosti výrobcu elektriny uzatvoriť s PDS zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Ako sme uviedli už vyššie, takúto možnosť prezumoval rovnako, ako ju prezumoval Ústavný súd SR vo svojom náleze. Avšak, pokiaľ náš zásadný argument spočíval práve v právnej a faktickej nemožnosti uzatvorenia vyššie označenej zmluvy, Okresný súd Žilina a rovnako tak aj Krajský súd v Žiline túto skutočnosť boli povinní skúmať a riadne odôvodniť. Krajský súd v Žiline a ani Okresný súd Žilina tak nekonali, čím porušili naše právo na spravodlivý súdny proces...

Absencia právneho posúdenia našich argumentov zo strany konajúcich súdov viedla k absurdným záverom, kedy jediným právnym titulom na účtovanie platby za prístup Výrobcovi elektriny je zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, ktorú Výrobca elektriny ani nie je oprávnený uzatvoriť!“

Podľa sťažovateľa napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu porušil základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že konajúce súdy sa dostatočne nevysporiadali s jeho námietkou o účinkoch nálezu sp. zn. PL. ÚS 17/2016. Zo žaloby vyplýva, že „žalovaný nárok

sa vzťahuje na obdobie, kedy sporná Vyhláška 221 nebola ešte predmetom ústavného prieskumu (v súdenom prípade ide o január 2014), pričom Ústavný súd SR vydal Nález ÚS SR PL. ÚS 17/2016 dňa 22. 06. 2016, súdy aj napriek zákazu retroaktivity priznali Žalobcovi nárok z bezdôvodného obohatenia“. Sťažovateľ následne podrobne analyzuje otázku, či nálezy ústavného súdu majú účinky ex tunc alebo ex nunc, a namieta, že krajský súd „nevysvetlil, prečo v súdenom prípade neaplikoval neskoršie rozhodnutia Ústavného súdu SR, ktoré priznali nálezu účinky ex nunc, ale aplikoval zjednocujúce stanovisko, ktoré posudzuje skutkovo a právne odlišnú situáciu, nevysporiadal sa vôbec s predloženým stanoviskom katedry ústavného práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, vôbec nevenoval svoju pozornosť abstraktnej kontrole ústavnosti a konkrétnej kontrole ústavnosti, nevysvetlil a neargumentoval svoj právny názor o účinkoch Nálezu PL. ÚS 17/2014 v kontexte príslušných ustanovení zákona č. 38/1993 Z. z. máme za to, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a práva na súdnu ochranu“.

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom okresného súdu, napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnutý rozsudok okresného súdu zruší a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu z 8. decembra 2017

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť jeho sťažnosti

odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 19. septembra 2018

Ústavný súd v súvislosti so skúmaním podmienok konania o sťažnosti sťažovateľa v rámci jej predbežného prerokovania vychádzal z tvrdenia sťažovateľa v sťažnosti, ktorú podal prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu, že podal dovolanie smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu.

Pri posudzovaní sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Ústavný súd odkazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru (m. m. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (Najvyšší súd

Slovenskej republiky ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty prijateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu ako predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 467/2013).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd pripomína, že aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Zároveň ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre opakovane podčiarkuje (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní sa považuje v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť ako oneskorene podanú (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. 11. 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04 alebo rozsudok z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

Nad rámec veci ústavný súd poukazuje na to, že nemožno akceptovať argumentáciu sťažovateľa o rozdielnej judikatúre vo veci zachovania lehoty pre podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy proti rozhodnutiu odvolacieho súdu po rozhodnutí o dovolaní. Sťažovateľ poukazuje napr. na uznesenie sp. zn. III. ÚS 516/2013, v ktorom ústavný súd posudzuje otázku zachovania lehoty na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy pri podaní dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému podľa V. časti Občianskeho súdneho poriadku, t. j. v systéme správneho súdnictva, keď dovolanie ako také

nie je prípustné zo zákona. V prípade sťažovateľa ide podľa jeho vlastnej úvahy o neprípustnosť dovolania podľa § 422 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Uvedený zákonný dôvod zakladá neprípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, nedotýka sa však možnej prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP, preto nejde o situáciu, ktorú posudzoval ústavný súd v uznesení sp. zn. III. ÚS 516/2013.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa uplatnením zásady *ratio temporis* odmietol v tejto časti ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2018